

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра економіки промисловості

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: *«Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств виноробної галузі України»*

на здобуття ступеню вищої освіти «магістр»

Здобувачки Герасим Є.П.

2 курсу 710 групи

Керівник доц. Яблонська Н.В.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «12» грудня 2022 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри економіки промисловості _____ проф. Павлов О.І.

Одеса – 2022 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки, бізнесу і контролю

Кафедра економіки промисловості

Ступінь вищої освіти «магістр»

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри

економіки промисловості

«___» _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Герасим Євгенії Петрівни

1. Тема роботи: «Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств виноробної галузі України».

Затверджена наказом від 15 вересня 2021 р. наказ № 723-03.

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 12 грудня 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: огляд ринку виноробної галузі України, фінансова та статистична звітність підприємств за два роки, наукові праці вітчизняних та закордонних науковців відповідно до теми роботи

4. Перелік питань, які потрібно розробити: теоретико-методологічні основи оцінки конкурентоспроможності підприємств, оцінка конкурентоспроможності підприємств виноробної галузі, проєкт заходів по підвищенню конкурентоспроможності виноробних підприємств

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): класифікація факторів конкурентоспроможності (рис. 1), критерії та показники конкурентоспроможності підприємства (табл. 1), виробництво винної продукції України в розрізі категорій (рис. 2), динаміка виробництва вина в Україні (рис. 3), основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності виноробних підприємств (табл. 2,3), рейтинг виноробних підприємств за рівнем конкурентоспроможності (рис. 4), Оцінки рівня конкурентоспроможності виноробних підприємств за частковими складовими (рис. 5), вплив заходів на техніко-економічні показники діяльності

підприємств (табл. 4,6), основні техніко-економічні показники ефективності діяльності підприємств до та після впровадження заходів (табл. 5,7)

6. Консультанти по роботі із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 31 серпня 2022 р.

Керівник _____ доц. Яблонська Н.В.

Завдання прийняв до виконання _____ Герасим Є.П.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
Робота з літературними джерелами	01.09.22 р. – 28.09.22 р.	
Написання теоретичної частини роботи	29.09.22 р. – 15.10.22 р.	
Аналіз стану виноробної галузі	16.10.22 р. – 01.11.22 р.	
Аналіз ефективності діяльності досліджуваних підприємств	02.11.22 р. – 18.11.22 р.	
Розробка рекомендації по підвищенню конкурентоспроможності виноробних підприємств	19.11.22 р. – 02.12.22 р.	
Висновки по роботі	03.12.22 р. – 09.12.22 р.	
Оформлення роботи	09.12.22 р. – 12.12.22 р.	

Здобувачка-дипломник _____ Герасим Є.П.

Керівник роботи _____ доц. Яблонська Н.В.

АНОТАЦІЯ

на кваліфікаційну роботу магістра

КРМ містить 136 сторінок, 48 таблиць, 6 рисунки, список використаних джерел з 60 найменувань, 1 додаток.

Метою виконання роботи є дослідження теоретико-методологічних основ оцінки конкурентоспроможності та розробка практичних рекомендацій щодо її підвищення на підприємствах виноробної галузі.

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступають процеси оцінки конкурентоспроможності підприємств виноробної галузі.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні, організаційні та практичні основи оцінки конкурентоспроможності двох виноробних підприємств.

Завданням роботи передбачено узагальнити теоретичні основи визначення конкурентоспроможності сучасних підприємств; розкрити методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємств; охарактеризувати сучасний стан виноробної галузі України; проаналізувати економічну ефективність діяльності та конкурентоспроможність двох виноробних підприємств; обґрунтувати шляхи підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності досліджуваних підприємств; розробити практичні рекомендації по підвищенню ефективності діяльності та конкурентоспроможності виноробних підприємств.

За результатами виконаної роботи сформульовані висновки та рекомендації щодо підвищення конкурентоспроможності досліджуваних підприємств.

Одержані результати можуть бути використані на підприємствах як заходи по вдосконаленню їх роботи.

Рік виконання роботи 2022.

Рік захисту роботи 2022.

THE SUMMARY

at the Master's Work

The MW contains 136 pages, 48 tables, 6 figures, a list of sources used from 60 titles, 1 application.

The purpose of the work is to study of theoretical and methodological foundations and practical recommendations of assessing competitiveness and to develop practical recommendations for its improvement at enterprises in the wine industry.

The object of analysis, generalizations and research is the process of evaluating the competitiveness of enterprises in the wine industry.

The subject of research is theoretical-methodological, organizational and practical basis of assessing the competitiveness of two winemaking enterprises.

The task of the work is to generalize the theoretical foundations of determining the competitiveness of modern enterprises; reveal methodical approaches to assessing the competitiveness of enterprises; characterize the current state of the wine industry of Ukraine; to analyze the economic efficiency and competitiveness of two winemaking enterprises; justify the ways of increasing the efficiency of activity and competitiveness of the investigated enterprises; to develop practical recommendations for increasing the efficiency and competitiveness of winemaking enterprises.

According to the results of the work, the conclusions and recommendations for increasing the competitiveness of the enterprises.

The results can be used in enterprises as measures to improve their work.

Year of work performance 2022.

Year of work protection 2022.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО–МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	12
1.1. Сутність конкурентоспроможності та зміст системи управління конкурентоспроможністю підприємства.....	12
1.2. Етапи та рівні процесу управління конкурентоспроможністю підприємства.....	19
1.3. Основні методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства.....	27
Висновки до розділу 1.....	39
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ.....	42
2.1. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку вина в Україні....	42
2.2. Техніко-економічна характеристика підприємств виноробної галузі.....	55
2.3. Аналіз ефективності діяльності та конкурентоспроможності виноробних підприємств.....	61
Висновки до розділу 2.....	101
РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТ ЗАХОДІВ ПО ПІДВИЩЕННЮ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	103
3.1. Проєкт впровадження комплексної автоматизованої лінії розливу брендів на ПрАТ «Коблево».....	103
3.2. Проєкт розширення виробничої програми на ПрАТ «Одесавинпром» (впровадження у виробництво ігристого вина «Asti»).....	109
3.3. Оцінка впливу впровадження проєктів на показники ефективності діяльності підприємств.....	119
Висновки до розділу 3.....	125
ВИСНОВКИ.....	127

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	131
ДОДАТКИ.....	137

ВСТУП

У сучасних умовах трансформації економіки, викликаній збройною агресією РФ та наслідками пандемії Covid-19, особливої актуальності набувають питання підвищення конкурентоспроможності підприємств у довгостроковій перспективі та їх своєчасної адаптації до змін зовнішнього середовища. Перед підприємствами стоїть проблема формування стійких конкурентних переваг на основі найбільш повної взаємозв'язки стратегічних можливостей підприємств з внутрішнім потенціалом та невикористаними резервами з метою досягнення максимального синергетичного ефекту діяльності на конкурентному ринку. В сучасних умовах глобалізації товарних та фінансових ринків відбувається масштабне проникнення продукції одних країн на ринки інших з метою отримання більш високого прибутку, що зумовлює підвищення рівня міжнародної конкуренції.

Студент	Герасим Є.П.			КРМ.ЕП.1.723-03.2.9		
				Текстова частина	Стад	Стор.
					8	136
Керівник	Яблонська Н.В.			ОНТУ		
Зав.каф.	Павлов О.І.					

Саме тому, в сучасних умовах ефективне управління конкурентоспроможністю вітчизняних промислових підприємств є головною передумовою забезпечення ефективної, результативної економічної системи на макро- та мікрорівні.

Для підтримки успіху в конкурентній боротьбі потрібно здійснювати перманентний моніторинг, аналізувати цільові ринки, позицію фірми, позиції конкурентів, уподобання споживачів, досліджувати сильні та слабкі сторони господарської діяльності, оптимізувати здатність швидкого пристосування до динамічного ринкового середовища. Необхідним є також аналіз конкурентоспроможності продукції та компанії загалом на міжнародному ринку, що дозволяє визначити її позиції в галузі та розробити або скоригувати конкурентну стратегію. Для проведення визначених заходів українські підприємства повинні впроваджувати систему управління конкурентоспроможністю, яка буде відповідати небезпекам зовнішнього середовища та можливостям самого підприємства. Аналіз праць зарубіжних та вітчизняних науковців доводить необхідність розробки ефективного апарату управління конкурентоспроможністю на вітчизняних підприємствах промислового сектору та підвищення ступеню їх адаптації до умов навколишнього середовища.

Питання підвищення конкурентоспроможності підприємств вже не один десяток років детально вивчається іноземними та вітчизняними теоретиками та практиками. Дана проблематика вивчалася такими зарубіжними вченими, як М. Портер, Т. Коно, С. Брю, К. Макконел, С. Кхадер а також вітчизняними Т. Харченком, І. Должанським, В. Романенко, Т. Омелянцем, Ю. Черемисом, С. Клименком, В. Гарбаневичем та іншими. Незважаючи на підвищений інтерес науковців до проблеми оцінки та підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств, окремі її аспекти залишаються ще не достатньо розкритими, особливо з урахуванням реального стану галузі в умовах трансформаційних процесів в Україні, викликаних агресією РФ та глобальними постковідними процесами.

Метою роботи є дослідження теоретико-методологічних основ оцінки конкурентоспроможності та розробка практичних рекомендацій щодо її підвищення на підприємствах виноробної галузі.

Для досягнення поставленої мети дослідження сформульовано такі **завдання**:

- узагальнити теоретичні основи визначення конкурентоспроможності сучасних підприємств;
- розкрити методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємств;
- охарактеризувати сучасний стан виноробної галузі України;
- проаналізувати економічну ефективність діяльності та конкурентоспроможність двох виноробних підприємств;
- обґрунтувати шляхи підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності досліджуваних підприємств;
- розробити практичні рекомендації по підвищенню ефективності діяльності та конкурентоспроможності виноробних підприємств.

Об'єкт дослідження – процеси оцінки конкурентоспроможності підприємств виноробної галузі.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні, організаційні та практичні основи оцінки конкурентоспроможності двох виноробних підприємств.

Теоретичною та методологічною основою роботи є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань оцінки конкурентоспроможності підприємств. Дослідження виконувалось із застосуванням таких методів: аналізу, діалектичного пізнання, порівняння, синтезу, теоретичного узагальнення – для дослідження теоретико-методичних підходів оцінки конкурентоспроможності підприємств; групування, системного аналізу, абстрактно-логічного аналізу, економіко-статистичного, системного та порівняльного аналізу – для проведення аналізу внутрішнього та зовнішнього

середовища підприємств; експериментального – під час оцінки ефективності впровадження заходів по підвищенню конкурентоспроможності підприємств.

Інформаційною базою є фахові періодичні видання, присвячені оцінці конкурентоспроможності підприємств, нормативно-правові акти України, дані Державної служби статистики України, матеріали фінансової та статистичної звітності двох виноробних підприємств, дані мережі інтернет.